Liikenne- ja viestintävirasto
Kyberturvallisuuskeskus

Dnro TRAFICOM/562866/03.03.01/2024
9.10.2024

Puolustusvaliokunta
puv@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto puolustusvaliokunnalle valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta (VNS 3/2024 vp)

Puolustusvaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen ylijohtaja Anssi Kärkkäiseltä kirjallista lausuntoa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta (VNS 3/2024 vp). Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko kuvaa uuden ajan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Ajallemme on tyypillistä globaalin toimintaympäristön nopeat muutokset, strateginen kilpailu ja vastakkainasettelu. Teknologiat ja niiden nopea kehitys sekä taloussuhteet ovat vahvasti kytköksissä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Liikenne- ja viestintävirasto pitää selontekoa kattavasti valmisteltuna ja toteaa selonteon painopisteiden ja tavoitteiden vastaavan muuttunutta toimintaympäristöä. Liikenne- ja viestintävirasto lausuu erityisesti selonteon kyberturvallisuutta koskevista osioista seuraavasti:

Kyberturvallisuus on keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuutta ja kyberturvallisuuden merkitys on korostunut entisestään nykyisessä turvallisuusympäristössä. Teknologinen kehitys, murrokselliset teknologiat ja tekoälyn kehitys johtavat uusiin mahdollisuuksiin, mutta tekevät myös kyberhyökkäyksistä ja informaatiovaikuttamisesta entistä kohdennetumpaa ja vaikuttavampaa. Murroksellisten teknologioiden osalta Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että selonteko tunnistaa muun muassa kvanttiteknologioita koskevan siirtymän merkityksen niin uhkien kuin mahdollisuuksien näkökulmasta.

Kyberturvallisuuden uhkataso on pysyvästi muuttunut ja tähän vastaaminen edellyttää uusia ja tehokkaampia toimia sekä yhteistyötä EU:ssa, Natossa ja kumppanimaiden kanssa. Muuttuneeseen turvallisuusympäristöön liittyen selonteossa todetaankin vihamielisen kybertoiminnan vakiintuneen osaksi voimapolitiikkaa ja valtiollisen vaikuttamisen keinovalikoimaa. Korostamme, että tehokas yhteistyö aikaisemmin mainituissa kansainvälisissä yhteyksissä edellyttää toimivia ja turvallisia järjestelmiä sekä yhteyksiä. Turvalliset järjestelmät ja yhteydet varmistavat osaltaan huoltovarmuutta ja omavaraisuutta sekä vahvistavat Suomen asemaa luotettavana ja kykenevänä yhteistyökumppanina EU- ja Nato-maiden keskuudessa.

Yhdymme selonteon kirjaukseen, jossa korostetaan kyberturvallisuuden ja -puolustuksen merkitystä valtiollisen suvereniteetin turvaamisessa. Kyberturvallisuuden korkea taso edellyttää ajankohtaista tilanneymmärrystä suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvista kyberuhkista. Tilanneymmärryksen kannalta on ratkaisevaa varmistaa suomalaisen yhteiskunnan eli elinkeinoelämän ja viranomaisten jatkuva ja kattava kyky havainnoida kybertoimintaympäristöön kohdistuvia kyberuhkia. Erityisen merkittävää on saada tietoa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin vaikuttavista uhkista. Tämä edellyttää, että kansallista kyberturvallisuutta koskevaa havainnointikykyä kehitetään vastaamaan muuttuvaa teknologiaympäristöä.

Pidämme tärkeänä selonteon kirjausta, jonka mukaan Suomi kehittää kansalliset suuntaviivat tavoitteelliselle ja johdonmukaiselle kyberattribuutiotoiminnalle. Attribuutiotoiminnan selkeyttäminen edellyttää prosessia koskevien viranomaisvastuiden terävöittämistä. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tärkeänä, että attribuutiota koskevien vastuiden suunnittelun yhteydessä varmistetaan myös tarvittavat yhteistyö- ja tiedonvaihtomahdollisuudet viranomaisten välillä.

Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus pitää niin ikään tärkeänä, että kyberturvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden rahoitus vastaa muuttunutta ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä. Muistutamme, että esimerkiksi selonteossa korostettu Suomen aktiivisuus koko Naton kyberturvallisuuden ja -puolustuksen kehityksessä edellyttää toimintaan osoitettuja resursseja niin turvallisuus- kuin siviiliviranomaisissa.

Haluamme lopuksi muistuttaa, että kansallinen kyberturvallisuus rakentuu yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyössä. EU:n kriittisen infrastruktuurin kyberturvallisuutta parannetaan parhaillaan täytäntöönpantavalla NIS2-direktiivillä, jonka pohjalta Suomi saa ensimmäisen kyberturvallisuuslakinsa. Vaikka viranomaisilla, kuten Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksella, on keskeinen rooli tulevassa sääntelykehyksessä kyberturvallisuuden kansallisena yhteyspisteenä sekä keskeisenä valvovana viranomaisena, niin kansallinen kyberturvallisuus rakennetaan ensisijaisesti soveltamisalaan kuuluvissa Suomen kriittisen infrastruktuurin yrityksissä. Mainitut yritykset ja palveluntarjoajat toimivat lähes poikkeuksetta ensivasteena Suomeen kohdistuvissa kyberuhissa, -häiriöissä ja -hyökkäyksissä. Kyberturvallisuuden korkea taso edellyttääkin aktiivisia toimia ja panostuksia koko suomalaiselta yhteiskunnalta.

Anssi Kärkkäinen

Ylijohtaja, Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus